

บทที่ 4

ผลการศึกษา

จากการบริหารจัดการน้ำหลากในพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งป่าโมก ในปี 2560 กำหนดแผนการรับน้ำในปริมาณ 50 ล้าน ลบ.ม. ซึ่งช่วยบรรเทาปัญหาอุทกภัยในพื้นที่ชุมชนและพื้นที่เศรษฐกิจด้านท้ายน้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการทบทวนและติดตามผลการบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งป่าโมก ทำให้ทราบถึงปัญหาและข้อจำกัดที่เกิดขึ้น ดังนั้น เพื่อให้การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งป่าโมกมีประสิทธิภาพและยั่งยืน จึงต้องกำหนดแนวทางในการพัฒนาและการบริหารจัดการน้ำหลาก การบริหารจัดการเชิงบูรณาการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการพิจารณาการขยายผลไปสู่พื้นที่ที่มีศักยภาพ สามารถสรุปได้ดังนี้

4.1 แนวทางในการพัฒนาและการบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มต่ำลุ่มน้ำเจ้าพระยา ทุ่งป่าโมก

4.1.1 แนวคิดในการบริหารจัดการน้ำสำหรับพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งป่าโมก

ในสภาพปัจจุบันพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งป่าโมก จะมีปริมาณน้ำจำนวนหนึ่ง ซึ่งเกิดจากฝน และปริมาณน้ำจากภายนอกที่ไหลผ่านระบบคลองในพื้นที่เข้าท่วมซึ่งอยู่ก่อน สภาพดังกล่าวทำให้ในช่วงน้ำหลากพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งป่าโมก จะมีปริมาตรเก็บกักที่สามารถใช้ในช่วงวิกฤติได้น้อยลง ดังนั้นแนวคิดในการบริหารจัดการน้ำส่วนที่เกินความสามารถในการระบายน้ำของแม่น้ำเจ้าพระยา คลองบางหลวง (โพงผาง) และแม่น้ำน้อย โดยระบายเข้าในพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งป่าโมก เพื่อชะลอน้ำในช่วงภาวะวิกฤติที่เกิดจากปริมาณน้ำหลากสูงสุด จากด้านเหนือน้ำ และภาวะน้ำทะเลหนุน มีหลักการคือการทำพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งป่าโมก ในบริเวณที่เป็นพื้นที่ลุ่มต่ำและเป็นพื้นที่น้ำท่วมเป็นประจำ มีที่ว่างที่สามารถเก็บกักน้ำหลากให้มากที่สุด โดยจะมีการบริหารจัดการและรับน้ำส่วนเกินเข้าพื้นที่เมื่อระดับน้ำในแม่น้ำถึงระดับวิกฤติที่กำหนด จากหลักการดังกล่าวสามารถกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งป่าโมก ได้ 3 ช่วงเวลา ได้แก่ ช่วงเวลาก่อนใช้พื้นที่เก็บกักน้ำ ช่วงเวลาขณะเก็บกักน้ำ และช่วงการระบายน้ำออกจากพื้นที่ ซึ่งมีรายละเอียดของการบริหารจัดการดังนี้

4.1.1.1 การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ก่อนใช้พื้นที่เก็บกักน้ำ

มีแนวทางในการกำหนดองค์ประกอบเพื่อป้องกันน้ำท่วมซึ่งในพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งป่าโมก ก่อนใช้งานใน 3 ลักษณะคือ

1) การป้องกันน้ำท่วมซึ่งที่ไหลมาจากแม่น้ำซึ่งอยู่ภายนอกพื้นที่ มีองค์ประกอบที่กำหนดไว้ดังนี้

(1) เสริมแนวป้องกันน้ำท่วมรอบพื้นที่ที่จะเก็บกักน้ำให้มีระดับสูงกว่าระดับน้ำวิกฤติที่กำหนดเพียงพอที่จะไม่ให้น้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยา คลองโพงผาง (คลองบางหลวง) และแม่น้ำน้อยไหลล้น เข้าสู่พื้นที่ด้านใน โดยจะเน้นแนวป้องกันน้ำท่วมริมแม่น้ำเจ้าพระยา คลองโพงผาง (คลองบางหลวง) และแนวป้องกันน้ำท่วมจากแม่น้ำน้อย เป็นหลัก

(2) กำหนดอาคารควบคุมปิดกั้นคลองเชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ภายในกับแม่น้ำเจ้าพระยา คลองโพงผาง (คลองบางหลวง) และแม่น้ำน้อย เพื่อป้องกันน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยาแม่น้ำน้อย และคลองโพงผาง (คลองบางหลวง) ไหลเข้าพื้นที่โดยผ่านคลองระบายในช่วงน้ำหลากก่อนภาวะวิกฤติ

(3) ปิดประตูระบายน้ำริมแม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำน้อย และคลองโพงผาง (คลองบางหลวง) ให้สนิทเพื่อป้องกันน้ำเข้าท่วมพื้นที่ก่อนมีการใช้พื้นที่เก็บกักน้ำและจะเปิดรับน้ำเข้าพื้นที่ลุ่มต่ำ ตามแผนการลดปริมาณน้ำในแม่น้ำ เมื่อระดับน้ำในแม่น้ำถึงระดับที่กำหนด ทั้งนี้หากอยู่ในช่วงเวลาที่เกษตรกรต้องการใช้น้ำที่ไม่ใช่ภาวะระดับน้ำในแม่น้ำอยู่ในวิกฤติ อาจมีการระบายน้ำจากภายนอกให้ไหลเข้าในพื้นที่ได้บางส่วน สำหรับใช้เพื่อการเกษตรได้บางส่วน

(4) กำหนดอาคารสถานีสูบน้ำออกจากพื้นที่เพื่อควบคุมปริมาณน้ำในพื้นที่ให้เป็นไปตามความต้องการที่จะพร่องน้ำก่อนที่จะเปิดใช้พื้นที่ โดยกำหนดจากสภาพพื้นที่ที่มีระดับพื้นที่ต่ำที่สุด โดยเดินเครื่องสูบน้ำวันละ 18 ชั่วโมง ประมาณ 5-7 วัน

(5) จัดเตรียมอุปกรณ์และเครื่องมือไว้ให้พร้อมรับสภาวะน้ำท่วมในกรณีฉุกเฉิน เช่น กระสอบทราย รถบรรทุก เครื่องสูบน้ำเคลื่อนที่ และอื่น ๆ

2) การป้องกันน้ำท่วมซึ่งที่เกิดจากฝนตกในพื้นที่ ในบริเวณพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งปามอกที่ต้องใช้ในการเก็บกักน้ำ มีแนวทางในการป้องกันน้ำที่เกิดจากฝนตกในพื้นที่ ดังนี้

(1) กรณีที่ระดับน้ำภายนอกพื้นที่อยู่ในระดับต่ำ และระดับน้ำภายในที่เกิดจากฝนตกในพื้นที่สูงกว่าภายนอก อาคารควบคุม/ประตูระบายริมคันกันน้ำที่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา คลองโพงผาง (คลองบางหลวง) และแม่น้ำน้อยทุกประตูระบายจะถูกเปิด เพื่อระบายน้ำออก เพื่อลดสภาวะน้ำท่วมที่เกิดขึ้น ในพื้นที่ลุ่มต่ำเฉพาะจุด

(2) กรณีระดับน้ำภายนอกอยู่สูงกว่าระดับน้ำภายในจะใช้วิธีการสูบน้ำระบาย ตามสถานีที่กำหนดให้เป็นจุดสูบน้ำออกทั้งหมด จะสูบน้ำระบายออกอย่างเต็มที่ในช่วงที่ไม่สามารถระบายน้ำทางประตูระบายน้ำได้

(3) อาคารในระบบป้องกันน้ำท่วมและระบายน้ำสำหรับพื้นที่ชุมชนที่อยู่ภายในพื้นที่ลุ่มต่ำ จะถูกใช้ในการระบายน้ำออกจากพื้นที่ชุมชน หากการระบายน้ำฝนภายในชุมชนสามารถทำได้

3) การติดตามสถานการณ์น้ำและการเฝ้าระวังน้ำหลากจากด้านเหนือ

กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการติดตามข้อมูล และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ โดยเฉพาะตำแหน่งของสถานีวัดปริมาณน้ำและวัดระดับน้ำที่เป็นจุดเฝ้าระวัง ได้แก่ สถานีวัดระดับและปริมาณน้ำ C.2 อำเภอมือง จังหวัดนครสวรรค์ และข้อมูลระดับน้ำและปริมาณ การระบายน้ำจากเขื่อนเจ้าพระยา ซึ่งจากการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารการระบายน้ำของเขื่อนเจ้าพระยาในอดีตจนถึงปี 2551 พบว่าเขื่อนเจ้าพระยาจะระบายน้ำเฉลี่ยร้อยละ 80 ของปริมาณน้ำที่สถานี C.2 อำเภอมือง จังหวัดนครสวรรค์ ดังนั้นในการบริหารจัดการการใช้พื้นที่ลุ่มต่ำปามอก-ผักไห่ สามารถกำหนด การเฝ้าระวังที่ตำแหน่งเฝ้าระวัง ได้ 2 ตำแหน่ง ดังนี้

ปริมาณน้ำที่สถานี C.2 จังหวัดนครสวรรค์ (ลบ.ม./วินาที)	ปริมาณน้ำระบายท้ายเขื่อนเจ้าพระยา (ลบ.ม./วินาที)	สถานการณ์ในพื้นที่
1,800 - 2,000	1,500	เฝ้าระวัง/เตรียมความพร้อมของพื้นที่
2,000 - 2,500	2,000	เตือนภัย
2,500 - 3,200	> 2,500	พิจารณาบริหารจัดการการใช้พื้นที่ ตามสภาพเหตุการณ์เฉพาะหน้า

อย่างไรก็ตาม เนื่องจากการระบายน้ำจากเขื่อนเจ้าพระยา มีผลโดยตรงต่อการเกิดระดับและปริมาณน้ำวิกฤตโดยตรง จึงควรให้ความสำคัญต่อปริมาณน้ำที่ระบายจากท้ายเขื่อนเจ้าพระยาในอันดับแรก ส่วนปริมาณน้ำที่สถานี C.2 จังหวัดนครสวรรค์ สามารถใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาประกอบการติดตามสถานการณ์น้ำในพื้นที่ได้

โดยระยะทางตามแนวลำน้ำจากท้ายเขื่อนเจ้าพระยามาถึงบริเวณพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งปามอก ประมาณ 130 กิโลเมตร เมื่อพิจารณาจากความเร็วการไหลของน้ำในช่วงน้ำหลากที่อัตราการไหลของน้ำต่าง ๆ สามารถสรุประยะเวลาการเดินทางของน้ำหลากดังนี้

ปริมาณน้ำระบายท้ายเขื่อนเจ้าพระยา (ลบ.ม./วินาที)	ความเร็วการไหลเฉลี่ย (ม./วินาที)	ระยะเวลาเดินทางของน้ำหลาก (ชั่วโมง)	สถานการณ์ในพื้นที่
1,500 (* ช่วงเวลาน้อยที่สุดของการเปลี่ยนอัตราการระบายน้ำจาก 1,500 ลบ.ม./วินาที ถึง 2,000 ลบ.ม./วินาที ประมาณ 30 ชั่วโมง)	0.80	45	เฝ้าระวัง/เตรียมความพร้อมของพื้นที่
2,000 (* ช่วงเวลาน้อยที่สุดของการเปลี่ยนอัตราการระบายน้ำจาก 2,000 ถึง 2,500 ลบ.ม./วินาที ประมาณ 24 ชั่วโมง)	1.00	36	เตือนภัย
> 2,500	1.25	29	พิจารณาบริหารจัดการการใช้พื้นที่ตามสภาพเหตุการณ์เฉพาะหน้า

ดังนั้น ในการติดตามเฝ้าระวังสถานการณ์ของน้ำหลากจากข้อมูลปริมาณน้ำระบายท้ายเขื่อนจะทำให้สามารถประเมินสถานการณ์ของน้ำหลากที่จะไหลมายังพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งปามอก ได้ล่วงหน้าประมาณ 3 วัน

4.1.1.2 การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่ขณะใช้เก็บกักน้ำ

มีแนวทางดำเนินการดังต่อไปนี้

1) หากการตรวจสอบสถานการณ์น้ำ พบว่าปริมาณน้ำที่สถานีวัดปริมาณน้ำ C.2 มากกว่า 2,000 ลูกบาศก์เมตร/วินาที และมีแนวโน้มสูงมากขึ้น และปริมาณน้ำที่ถูกระบายจากท้ายเขื่อนเจ้าพระยา มากเกินกว่า 1,500 ลูกบาศก์เมตร/วินาที ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการใช้พื้นที่ จะต้องแจ้งการเตรียมใช้พื้นที่ต่อประชาชนในพื้นที่ลุ่มต่ำอย่างทั่วถึง เพื่อทำการเคลื่อนย้ายทรัพย์สิน ที่อยู่นอกพื้นที่ป้องกันไปอยู่ในที่ปลอดภัย และต้องตรวจสอบสถานการณ์ระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา คลองโผงเผง (คลองบางหลวง) และแม่น้ำน้อย บริเวณตำแหน่งที่ถูกกำหนดให้เป็นจุดรับน้ำเข้าพื้นที่ลุ่มต่ำอย่างเข้มงวด หากระดับน้ำในบริเวณดังกล่าวถึงระดับที่กำหนดไว้ อาคารควบคุมที่ถูกใช้ในการรับน้ำเข้าพื้นที่จะถูกเปิดเพื่อรับน้ำเข้าสู่พื้นที่ทันที โดยใช้ระยะเวลาจากการแจ้งเตือน จนถึงเวลานำน้ำเข้าพื้นที่ประมาณ 3 วัน ทั้งนี้ระดับน้ำที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการเปิดรับน้ำเข้า คือ

- ระดับน้ำในแม่น้ำน้อย
  - ระดับน้ำที่ตำแหน่ง ปตร.บางกุ้ง (ต.ผักไห่ อ.ผักไห่ จ.พระนครศรีอยุธยา) +5.30 ม.รทก
  - ระดับน้ำที่ตำแหน่งปตร.กุฎี (ต.กุฎี อ.วิเศษไชยชาญ จ.อ่างทอง) +5.30 ม.รทก
  - ระดับน้ำที่ตำแหน่ง ปตร.คลองวัดโบบัว (ต.บ้านกระทุ่ม อ.เสนา จ.พระนครศรีอยุธยา) +5.30 ม.รทก
- ระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา
  - ที่ตำแหน่งอาคารรับน้ำ แห่งที่ 1 (ต.ปามอก อ.ปามอก จ.อ่างทอง) +6.00 ม.รทก.
- ระดับน้ำในคลองโผงเผง (บางหลวง)

- ที่ตำแหน่งอาคารรับน้ำ แห่งที่ 2 (ต.บางหลวง อ.บางบาล จ.พระนครศรีอยุธยา)
+5.50ม.รทก.

2) เมื่อระดับน้ำภายในพื้นที่เพิ่มสูงขึ้นถึงระดับที่กำหนดคือ เกือบกึ่งที่ระดับ +5.00 ม.รทก. อาคารควบคุมน้ำจากภายนอกจะถูกปิด และใช้สถานีสูบน้ำในพื้นที่ ซึ่งมีอยู่ 5 จุดที่ ปตร.บางกุ้ง ปตร.กุฎี ปตร.วัดใบบัว ปตร.ตานี และ ปตร.วัดคงษา ทำหน้าที่รักษาระดับเกือบกึ่งให้อยู่ในระดับกำหนด รวมถึงกรณีที่เกิดฝนตกในพื้นที่ สถานีสูบน้ำก็จะถูกใช้ในการควบคุมระดับน้ำด้วย

3) ในขณะที่เกือบกึ่งน้ำ ต้องมีการเฝ้าระวังคุณภาพน้ำในพื้นที่เกือบกึ่งให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน โดยใช้ข้อมูลตรวจวัดที่ได้จากระบบโทรมาตรและจุดตรวจวัดอื่น ๆ ในพื้นที่ หากพบว่าคุณภาพน้ำในพื้นที่มีแนวโน้มว่าจะเกินกว่ามาตรฐาน ให้ทำการหมุนเวียนและถ่ายเทน้ำโดยใช้การสูบน้ำออกจากพื้นที่ พร้อมทั้งเปิดประตูระบายน้ำหรืออาคารรับน้ำจากแม่น้ำ ที่มีตำแหน่งในบริเวณตอนบนของพื้นที่ เพื่อให้แม่น้ำไหลเข้าในพื้นที่ทางตอนบน และระบายออกทางด้านล่างที่ตำแหน่งสถานีสูบน้ำ เพื่อทำให้เกิดการหมุนเวียนและปรับคุณภาพน้ำให้อยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด

4.1.1.3 การบริหารจัดการน้ำในพื้นที่หลังจากเกือบกึ่งน้ำแล้ว

มีแนวทางดำเนินการดังต่อไปนี้

1) การสูบน้ำ หากการตรวจสอบสถานการณ์น้ำ พบว่าปริมาณน้ำที่ถูกระบายจากเขื่อนเจ้าพระยาลดลงน้อยกว่า 2,000 ลูกบาศก์เมตร/วินาที และระดับน้ำในแม่น้ำน้อยที่ตำแหน่งสถานีสูบน้ำที่ ปตร.บางกุ้ง ปตร.กุฎี และปตร.วัดใบบัว ลดต่ำกว่าระดับ +5.50 ม.รทก. ให้ดำเนินการสูบน้ำออกจากพื้นที่

ส่วนในคลองโผงเผง (คลองบางหลวง) เมื่อระดับน้ำ ลดต่ำกว่าระดับ +5.50 ม.รทก. สถานีสูบน้ำที่ ปตร.คลองตานี เริ่มทำการสูบน้ำจากในพื้นที่ด้วยเช่นกัน

2) การระบายน้ำด้วยแรงโน้มถ่วงของโลก หากการตรวจสอบสถานการณ์น้ำ พบว่าปริมาณน้ำที่ถูกระบายจากเขื่อนเจ้าพระยาลดลงน้อยกว่า 2,000 ลูกบาศก์เมตร/วินาที และระดับน้ำในแม่น้ำน้อยที่ตำแหน่ง ปตร.บางกุ้ง ปตร.กุฎี และ ปตร.วัดใบบัว ลดต่ำกว่าระดับ +5.00 ม.รทก. สามารถระบายน้ำออกจากพื้นที่ ด้วยการเปิดบานระบายน้ำที่อาคารควบคุมให้ไหลออกตามแรงโน้มถ่วงของโลกได้ นอกจากนี้ สามารถใช้อาคารควบคุมแห่งที่ 1 และอาคารควบคุมแห่งที่ 2 ช่วยระบายน้ำ หากระดับน้ำในแม่น้ำเจ้าพระยา และคลองโผงเผง (คลองบางหลวง) ต่ำกว่าระดับน้ำในพื้นที่

4.1.2 การประเมินงบประมาณเพื่อการชดเชยความเสียหายทางการเกษตร

การศึกษาทางการเงิน เพื่อการจัดตั้งงบประมาณในการชดเชยความเสียหายจากการมีโครงการ ซึ่งได้ใช้พื้นที่ลุ่มต่ำเป็นที่รับน้ำในช่วงฤดูน้ำหลาก ถึงแม้ว่าโครงการมีมาตรการทางด้านวิศวกรรมในการป้องกันความเสียหายแก่ชุมชนในพื้นที่ลุ่มต่ำ แต่ยังมีบางส่วนที่ยังไม่สามารถป้องกันได้โดยเฉพาะส่วนของพื้นที่การเกษตร ดังนั้น ในการบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มต่ำ จึงจำเป็นต้องมีการตั้งงบประมาณมาชดเชยความเสียหาย กับผู้ที่ได้รับผลกระทบในพื้นที่ดังกล่าว

4.2 การบริหารจัดการเชิงบูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4.2.1 ก่อนการรับน้ำเข้าทุ่ง

- โครงการเปิดน้ำเข้านา ปลอยปลาเข้าทุ่ง เป็นโครงการเพิ่มปริมาณสัตว์น้ำให้กับทุ่งนาที่ได้รับการกำหนดให้เป็นแก้มลิงเพื่อรับน้ำในช่วงน้ำหลาก ภายใต้การบูรณาการของ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา กรมประมง กรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ซึ่งกรมชลประทานจะจัดสรรน้ำ และจัดส่งน้ำให้เกษตรกรในพื้นที่เป้าหมายให้เพียงพอในการปลูกข้าว ตามระบบการปลูกข้าวเลื่อนเวลาและต้นกำหนดระยะเวลาการปลูก โดยกำหนดช่วงเวลาตามแผนให้เกษตรกรปลูกข้าวต้นเดือนพฤษภาคม และเก็บเกี่ยวให้แล้วเสร็จไม่เกิน 15 กันยายนของทุกปี หลังจากนั้นจะใช้พื้นที่นาหลังเก็บเกี่ยวแล้วเสร็จเป็นทุ่งรับน้ำ เพื่อกระจายน้ำเข้าทุ่งประมาณ 3 เดือน ในระหว่างนี้กรมประมงก็จะปล่อยสัตว์น้ำจืดลงสู่ทุ่ง เพื่อให้เกษตรกรได้ทำการประมงสร้างอาชีพเสริมในระหว่างรอการเพาะปลูกช่วงต่อไป

4.2.2 หลังการรับน้ำเข้าทุ่ง

- โครงการอุดหนุนปัจจัยการผลิตเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มต่ำ ภายใต้การบูรณาการของ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมการข้าว และกรมชลประทาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในการช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่โครงการปรับเปลี่ยนระบบผลิตข้าวในพื้นที่ลุ่มต่ำ ดังนี้

1) สนับสนุนเมล็ดพันธุ์ข้าวนาปี ไร่ละ 5 กิโลกรัม พื้นที่ 1.41 ล้านไร่ จำนวน 7,075 ตัน

2) มาตรการเสริมอื่น ๆ

- โครงการภายใต้แผนการผลิตและการตลาดข้าวครบวงจร 2 โครงการ ได้แก่ 1) โครงการส่งเสริมการปลูกพืชหลากหลาย ฤดูนาปรัง ปี 2561 พื้นที่เป้าหมาย 150,000 ไร่ 2) โครงการปลูกพืชปุ๋ยสด ฤดูนาปรัง ปี 2561 พื้นที่เป้าหมาย 200,000 ไร่ มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2560

- โครงการภายใต้มาตรการรักษาเสถียรภาพสินค้าเกษตรและรายได้เกษตรกร 1 โครงการ คือ โครงการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ฤดูแล้งหลังนา ปี 2560/61 พื้นที่เป้าหมาย 700,000 ไร่ มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2560

- โครงการปลูกพืชอาหารสัตว์ช่วยเหลือเกษตรกรในพื้นที่ลุ่มต่ำ โดยส่งเสริมปลูกข้าวโพดพร้อมฝักสำหรับใช้เลี้ยงสัตว์ พร้อมสนับสนุนปัจจัยการผลิตและรับซื้อผลผลิต พื้นที่ 25,000 ไร่

4.3 แผนการพัฒนาด้านวิศวกรรม

แผนการพัฒนาด้านวิศวกรรมของพื้นที่ลุ่มต่ำเพื่อรับน้ำนอง เนื่องจากระบบชลประทาน อาคารควบคุมน้ำเข้า-ออกพื้นที่ ได้แก่ ปตร. ทรบ. ร่องคลองระบายรวมทั้งความสูงของถนนซึ่งเป็นระบบป้องกันน้ำท่วมชุมชนในปัจจุบันไม่สามารถใช้พื้นที่รับน้ำนองได้อย่างเต็มศักยภาพ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ อายุการใช้งานของระบบชลประทานจึงมีความจำเป็นต้องพิจารณาปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อให้การใช้พื้นที่รับน้ำนองได้ประสิทธิภาพสูงสุด ให้สามารถรองรับได้ทั้งในด้านการเกษตรกรรมและในด้านการใช้รับน้ำนองในช่วงฤดูน้ำหลากได้

จากการศึกษาพบว่าแผนการพัฒนาด้านวิศวกรรมและแนวทางการพัฒนารูปแบบขององค์ประกอบ การพัฒนาพื้นที่ลุ่มต่ำเพื่อรับน้ำนองพบว่ามืองค์ประกอบและอาคารทางชลศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับระบบ

ชลประทานในพื้นที่บางส่วนสามารถใช้ร่วมกันได้ บางส่วนจำเป็นต้องมีการปรับปรุงให้สามารถรองรับได้ทั้งในด้านการเกษตรกรรมและในด้านการใช้น้ำบางส่วนต้องดำเนินการก่อสร้างใหม่ บางส่วนต้องทำการปรับปรุงเพิ่มเติมเพื่อให้การใช้น้ำที่รับน้ำนองได้ประสิทธิภาพสูงสุด พบว่า มีองค์ประกอบ 3 ส่วนที่ต้องพิจารณา ได้แก่ การควบคุมน้ำก่อนเข้าไปเก็บในพื้นที่เกษตร การควบคุมน้ำเข้าพื้นที่เกษตร การระบายน้ำออกจากพื้นที่เกษตร ทั้งนี้สามารถจำแนกองค์ประกอบแผนการพัฒนาด้านวิศวกรรมโดยกำหนดตำแหน่งและประเภทของระบบองค์ประกอบและอาคารทางชลศาสตร์ แบ่งแผนการพัฒนาด้านวิศวกรรมได้ดังนี้

4.3.1 แผนการพัฒนาด้านวิศวกรรม (แผนการก่อสร้างใหม่)

แผนการพัฒนาด้านวิศวกรรม (แผนการก่อสร้างใหม่) ทั้งหมด 7 รายการรวมทั้งสิ้น 25 แห่ง ได้แก่

1. อาคารรับน้ำ (ปตร.และคลองชักน้ำ)	2 แห่ง
2. ประตูระบายน้ำ (ปตร.)	2 แห่ง
3. ท่อระบายน้ำ (ทรบ.)	7 แห่ง
4. ท่อลอดคลอง (ไซฟอน)	4 แห่ง
5. ท่อลอดถนน (Box Culvert)	7 แห่ง
6. สถานีสูบน้ำ	2 แห่ง
7. ก่อสร้างคันดิน	1 แห่ง

4.3.2 แผนการพัฒนาด้านวิศวกรรม (แผนการปรับปรุง)

แผนการพัฒนาด้านวิศวกรรม (แผนการปรับปรุง) ทั้งหมด 3 รายการ รวมทั้งสิ้น 9 แห่ง ได้แก่

1. ระบบป้องกันน้ำท่วมปรับปรุงถนน (พื้นที่โครงการ)	1 แห่ง
2. ระบบป้องกันน้ำท่วมปรับปรุงถนน (พื้นที่ชุมชน)	4 แห่ง
3. ปรับปรุงประตูระบายน้ำ (ปตร.) และก่อสร้างสถานีสูบน้ำ	4 แห่ง

4.3.3 กรอบระยะเวลาแผนการพัฒนาด้านวิศวกรรม

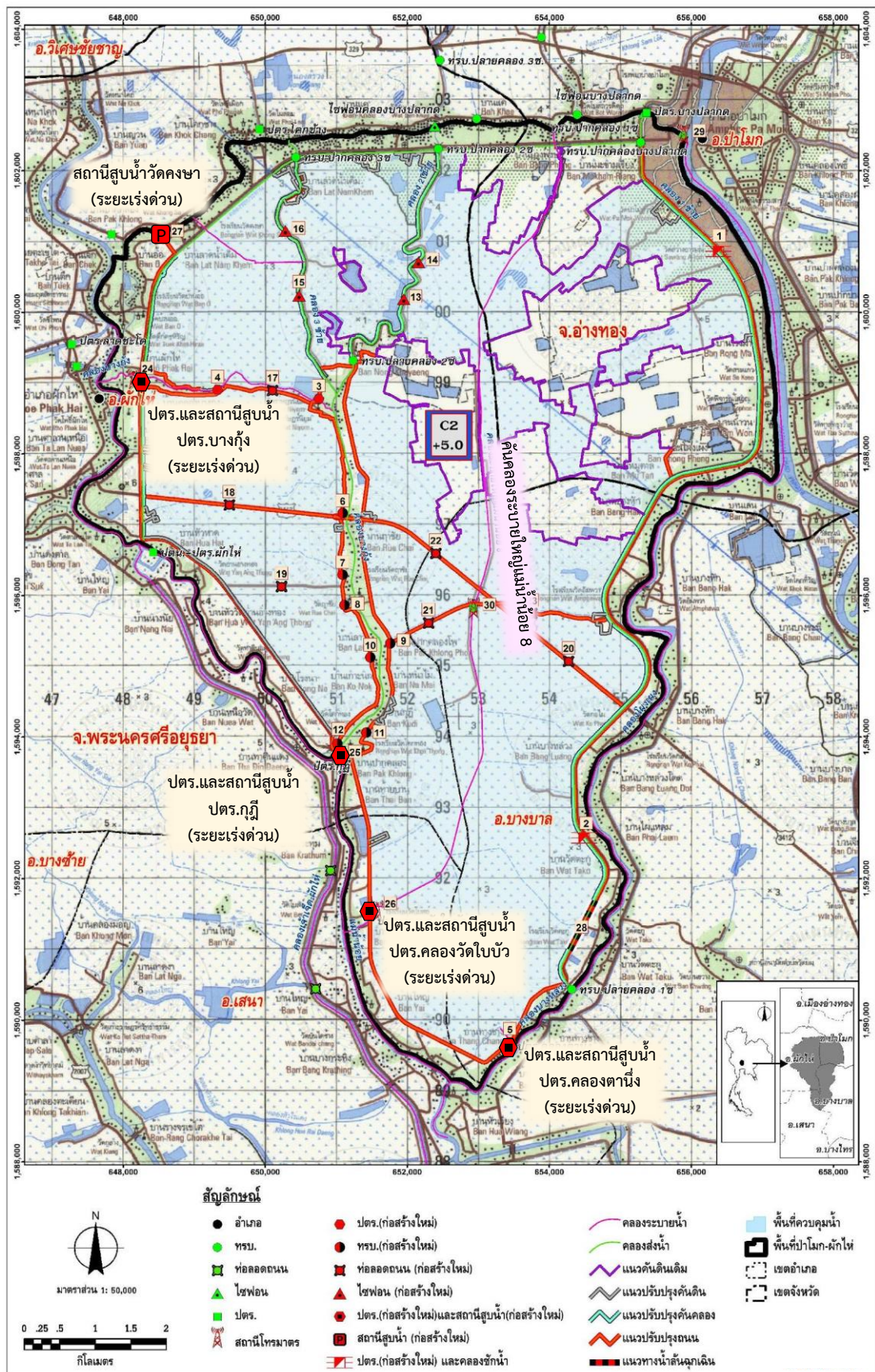
แผนการพัฒนาด้านวิศวกรรมของพื้นที่ลุ่มต่ำเพื่อรับน้ำนองจากการประเมินและศึกษาความเหมาะสม โดยพิจารณาแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์สามารถแบ่งแผนการพัฒนาด้านวิศวกรรม เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปตามกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มต่ำลุ่มทุ่งป่าโมก ตามกรอบระยะเวลาเป็น โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

แผนการพัฒนาด้านวิศวกรรมที่ 1 (ระยะเร่งด่วน) เป็นแผนงานที่ดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมตามกรอบระยะเวลา 1-2 ปี ทั้งหมด 6 รายการ รวมทั้งสิ้น 6 แห่ง ได้แก่

1. ปรับปรุงประตูระบายน้ำและสถานีสูบน้ำ ปตร.บางกุ้ง
2. ปรับปรุงประตูระบายน้ำและสถานีสูบน้ำ ปตร.กุฎี
3. ปรับปรุงประตูระบายน้ำและสถานีสูบน้ำ ปตร.คลองวัดไบบัว
4. ปรับปรุงประตูระบายน้ำและสถานีสูบน้ำ ปตร.คลองตานัง
5. ก่อสร้างคันคลองระบายใหญ่แม่น้ำน้อย 8
6. ก่อสร้างสถานีสูบน้ำวัดคงษา

แผนการพัฒนาด้านวิศวกรรมระยะที่ 2 (ระยะปานกลาง) เป็นแผนงานที่ดำเนินการต่อเนื่องจากแผนงานระยะเร่งด่วน ตามกรอบระยะเวลา 3-5 ปี ทั้งหมด 4 รายการ รวมทั้งสิ้น 28 แห่ง ตำแหน่งและประเภทของระบบองค์ประกอบและอาคารทางชลศาสตร์ ดังแสดงในภาพที่ 4-1 และตารางที่ 4-1

ภาพที่ 4 - 1 แผนการพัฒนาด้านวิศวกรรม

ตารางที่ 4-1 ตารางรายละเอียดแผนการพัฒนาด้านวิศวกรรม

ลำดับ	รายละเอียดแผนงาน	อาคารประเภท	การก่อสร้าง	อาคารหมายเลข	กรอบระยะเวลา
1	ระบบป้องกันน้ำท่วม				
	1.1 ระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่โครงการ				
	1.1.1 - ปรับปรุงถนนลาดยาง	คันกันน้ำ	ปรับปรุง	-	ระยะที่ 2
	1.2 ระบบป้องกันน้ำท่วมพื้นที่ชุมชน				
	1.2.1 - ปรับปรุงถนนลาดยาง	คันกันน้ำ	ปรับปรุง	-	ระยะที่ 2
	1.2.2 - ปรับปรุงถนนคอนกรีต	คันกันน้ำ	ปรับปรุง	-	ระยะที่ 2
	1.2.3 - ปรับปรุงถนนลูกรัง	คันกันน้ำ	ปรับปรุง	-	ระยะที่ 2
	1.2.4 - ปรับปรุงคันคลองส่งน้ำ	คันกันน้ำ	ปรับปรุง	-	ระยะที่ 2
	1.2.5 - ก่อสร้างคันดิน	คันกันน้ำ	ก่อสร้างใหม่	-	เร่งด่วน
2	อาคารรับน้ำ				
	2.1 ก่อสร้างอาคารรับน้ำ แห่งที่ 1	ปตร. และคลองชักน้ำ	ก่อสร้างใหม่	1	ระยะที่ 2
	2.2 ก่อสร้างอาคารรับน้ำ แห่งที่ 2	ปตร. และคลองชักน้ำ	ก่อสร้างใหม่	2	ระยะที่ 2
3	ประตูระบายน้ำ (ปตร.)				
	3.1 ก่อสร้าง ปตร. วัดราษฎร์นิยม	ปตร.	ก่อสร้างใหม่	3	ระยะที่ 2
	3.2 ก่อสร้าง ปตร. บางกุ้ง 2	ปตร.	ก่อสร้างใหม่	4	ระยะที่ 2
4	ท่อระบายน้ำ (ทรบ.)				
	4.1 ก่อสร้าง ทรบ. แห่งที่ 1	ทรบ.	ก่อสร้างใหม่	6	ระยะที่ 2
	4.2 ก่อสร้าง ทรบ. แห่งที่ 2	ทรบ.	ก่อสร้างใหม่	7	ระยะที่ 2
	4.3 ก่อสร้าง ทรบ. แห่งที่ 3	ทรบ.	ก่อสร้างใหม่	8	ระยะที่ 2
	4.4 ก่อสร้าง ทรบ. แห่งที่ 4	ทรบ.	ก่อสร้างใหม่	9	ระยะที่ 2
	4.5 ก่อสร้าง ทรบ. แห่งที่ 5	ทรบ.	ก่อสร้างใหม่	10	ระยะที่ 2
	4.6 ก่อสร้าง ทรบ. แห่งที่ 6	ทรบ.	ก่อสร้างใหม่	11	ระยะที่ 2
	4.7 ก่อสร้าง ทรบ. แห่งที่ 7	ทรบ.	ก่อสร้างใหม่	12	ระยะที่ 2
5	ท่อลอดคลอง (ไซฟอน)				
	5.1 ไซฟอนลอดคลอง 2 ซ. แห่งที่ 1	ไซฟอน	ก่อสร้างใหม่	13	ระยะที่ 2
	5.2 ไซฟอนลอดคลอง 2 ซ. แห่งที่ 2	ไซฟอน	ก่อสร้างใหม่	14	ระยะที่ 2

ลำดับ	รายละเอียดแผนงาน	อาคารประเภท	การก่อสร้าง	อาคารหมายเลข	กรอบระยะเวลา
	5.3 ไซฟอนลอดคลอง 3 ช. แห่งที่ 1	ไซฟอน	ก่อสร้างใหม่	15	ระยะที่ 2
	5.4 ไซฟอนลอดคลอง 3 ช. แห่งที่ 2	ไซฟอน	ก่อสร้างใหม่	16	ระยะที่ 2
6	ท่อลอดถนน (Box Culvert)				
	6.1 Box Culvert 1 (ถนนฝั่งขวาเลียบบคลองบางกุ้ง)	ท่อลอดถนน	ก่อสร้างใหม่	17	ระยะที่ 2
	6.2 Box Culvert 2 (ถนนบางบาล-ผักไห่)	ท่อลอดถนน	ก่อสร้างใหม่	18	ระยะที่ 2
	6.3 Box Culvert 3 (คันกั้นน้ำผักไห่-หัวเวียง ถึง คันคลองบางกุ้งฝั่งขวา)	ท่อลอดถนน	ก่อสร้างใหม่	19	ระยะที่ 2
	6.4 Box Culvert 4 (ถนนบางบาล-ผักไห่)	ท่อลอดถนน	ก่อสร้างใหม่	20	ระยะที่ 2
	6.5 Box Culvert 5 (คันกั้นน้ำคลองบางกุ้ง ถึง ปตร. ร. สายใหญ่ ม.น้อย 8)	ท่อลอดถนน	ก่อสร้างใหม่	21	ระยะที่ 2
	6.6 Box Culvert 6 (ถนนบางบาล-ผักไห่)	ท่อลอดถนน	ก่อสร้างใหม่	22	ระยะที่ 2
	6.7 Box Culvert 7 (คันกั้นน้ำ ปตร. ร. สายใหญ่ ม.น้อย 8 ถึง คลองคลอง 1 ช.)	ท่อลอดถนน	ก่อสร้างใหม่	23	ระยะที่ 2
7	ปตร. และสถานีสูบน้ำ				
	7.1 ปตร. และสถานีสูบน้ำบางกุ้ง	ปตร. และสถานีสูบน้ำ		24	เร่งด่วน
	- ก่อสร้าง ปตร. บางกุ้ง	ปตร.	ก่อสร้างใหม่		
	- ก่อสร้างสถานีสูบน้ำที่ ปตร. บางกุ้ง	สถานีสูบน้ำ	ก่อสร้างใหม่		
	7.2 ปตร. และสถานีสูบน้ำกุฎี	ปตร. และสถานีสูบน้ำ		25	เร่งด่วน
	- ก่อสร้าง ปตร. กุฎี	ปตร.	ก่อสร้างใหม่		
	- ก่อสร้างสถานีสูบน้ำที่ ปตร. กุฎี	สถานีสูบน้ำ	ก่อสร้างใหม่		
	7.3 ปตร. และสถานีสูบน้ำคลองวัดโบบัว	ปตร. และสถานีสูบน้ำ		26	เร่งด่วน
	- ก่อสร้าง ปตร. คลองวัดโบบัว	ปตร.	ก่อสร้างใหม่		
	- ก่อสร้างสถานีสูบน้ำที่ ปตร. คลองวัดโบบัว	สถานีสูบน้ำ	ก่อสร้างใหม่		
	7.4 ปตร. และสถานีสูบน้ำคลองตานี	ปตร. และสถานีสูบน้ำ		5	เร่งด่วน
	- ก่อสร้าง ปตร. คลองตานี	ปตร.	ก่อสร้างใหม่		
	- ก่อสร้างสถานีสูบน้ำที่ ปตร. คลองตานี	สถานีสูบน้ำ	ก่อสร้างใหม่	5	
8	สถานีสูบน้ำ				
	8.1 ก่อสร้างสถานีสูบน้ำวัดคงษา	สถานีสูบน้ำ	ก่อสร้างใหม่	27	เร่งด่วน
9	ทางระบายน้ำล้นอุกเหิน				
	9.1 ก่อสร้างทางระบายน้ำล้นอุกเหิน	ฝายสันกว้าง	ก่อสร้างใหม่	28	ระยะที่ 2

ลำดับ	รายละเอียดแผนงาน	อาคารประเภท	การก่อสร้าง	อาคารหมายเลข	กรอบระยะเวลา
10	ระบบโทรมาตร				
10.1	ติดตั้งจุดตรวจวัดระดับน้ำ-ระบบโทรมาตร ที่ ทรบ. ปากคลองบางปลากด	ระบบโทรมาตร	ก่อสร้างใหม่	29	ระยะที่ 2
10.2	ติดตั้งจุดตรวจวัดระดับน้ำ-ระบบโทรมาตร ที่ ปตร. บางกุ้ง	ระบบโทรมาตร	ก่อสร้างใหม่	24	ระยะที่ 2
10.3	ติดตั้งจุดตรวจวัดระดับน้ำ-ระบบโทรมาตร ที่ ปตร. คลองวัดไบบัว	ระบบโทรมาตร	ก่อสร้างใหม่	26	ระยะที่ 2
10.4	ติดตั้งจุดตรวจวัดระดับน้ำ-ระบบโทรมาตร ที่ ปตร. ร. สายใหญ่ ม. น้อย 8	ระบบโทรมาตร	ก่อสร้างใหม่	30	ระยะที่ 2
11	เครื่องสูบน้ำแบบเคลื่อนที่				
11.1	จัดหาเครื่องสูบน้ำแบบเคลื่อนที่	เครื่องสูบน้ำแบบเคลื่อนที่	-	-	ระยะที่ 2
12	จัดหายานพาหนะช่วยในการบริหารจัดการ				ระยะที่ 2

4.3 ผลการศึกษาระยะทางชลศาสตร์กรณีมีการปรับปรุงตามแผนการพัฒนาด้านวิศวกรรม

จากการวิเคราะห์ผลทางชลศาสตร์กรณีไม่มีการปรับปรุงตามแผนการพัฒนาด้านวิศวกรรม และกรณีมีการปรับปรุงตามแผนการพัฒนาด้านวิศวกรรม ตามเงื่อนไขของการออกแบบคือปริมาณการระบายน้ำท้ายเขื่อนเจ้าพระยา 4,200 ลูกบาศก์เมตร/วินาที และปริมาณน้ำระบายผ่านแม่น้ำน้อย 270 ลูกบาศก์เมตร/วินาที กับการใช้พื้นที่ตามสภาพปัจจุบันพบว่า

4.3.1 กรณีไม่มีการดำเนินการพัฒนาโครงการ

หากไม่มีการดำเนินการพัฒนาโครงการ ระดับน้ำท่วมสูงสุดของพื้นที่ลุ่มต่ำป่าโมก-ผักไห่จะอยู่ที่ระดับ +6.28 ม.รทก. โดยมีระยะเวลาการผันน้ำเข้า-ออกจากพื้นที่ประมาณ 72 วัน ดังแสดงในตารางที่ 4-2 และภาพที่ 4-2 ทั้งนี้สภาพน้ำท่วมที่เกิดขึ้น จะเริ่มหลังจากเปิดบานของประตูระบายน้ำเพื่อนำน้ำเข้ามายังพื้นที่ และน้ำจะเข้าท่วมในบริเวณพื้นที่ที่อยู่ติดกับทางแม่น้ำน้อยก่อนที่จะกระจายไปยังพื้นที่อื่นๆ ตามแนวคลองระบายที่ใช้ในการกระจายน้ำ ซึ่งถนนส่วนใหญ่ของพื้นที่จะถูกน้ำท่วม เนื่องจากมีระดับที่ต่ำกว่าระดับน้ำท่วม และระยะเวลาในการระบายออกของน้ำในพื้นที่ลุ่มต่ำป่าโมก จะระบายได้ช้าเนื่องจากระดับน้ำของแม่น้ำน้อยที่ประตูระบายน้ำนั้น มีค่าใกล้เคียงกับระดับน้ำในพื้นที่ อีกทั้งยังใกล้กับจุดบรรจบระหว่างแม่น้ำน้อยกับคลองบางหลวง จึงทำให้น้ำระบายออกไปจากพื้นที่ได้ช้า

ตารางที่ 4-2 การบริหารจัดการน้ำหลากในพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งป่าโมก กรณีไม่มีการดำเนินการพัฒนาโครงการ

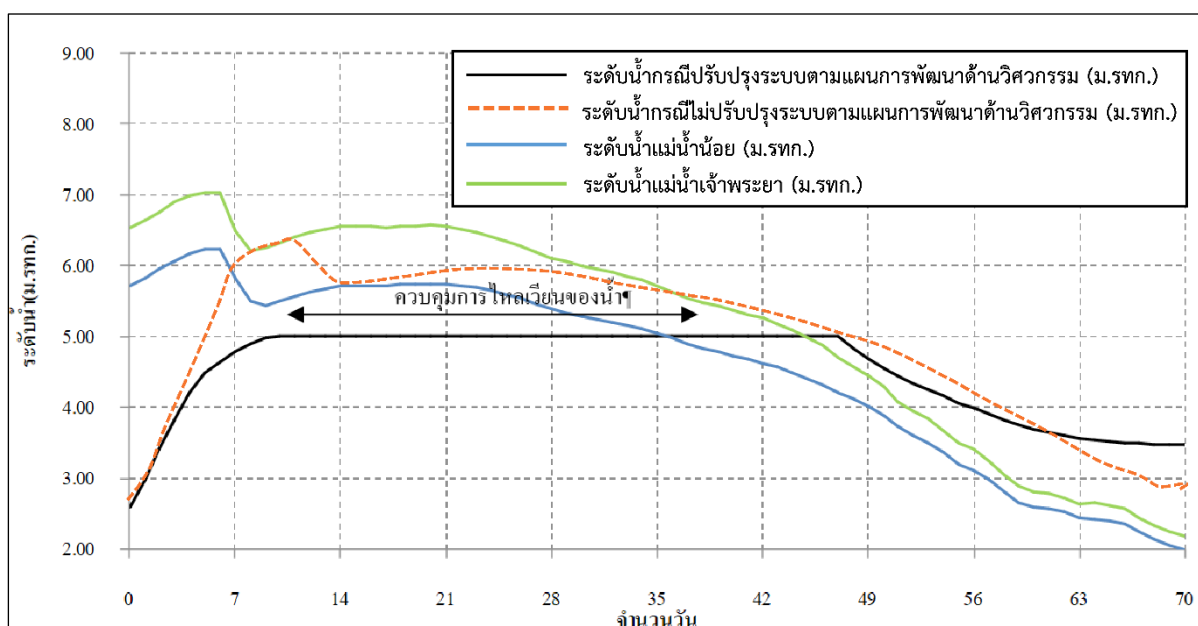
พื้นที่	ระยะเวลา (วัน)			ระดับน้ำสูงสุด (ม.รทก.)	ระดับน้ำเก็บกัก (ม.รทก.)
	รับน้ำเข้า	ระบายน้ำออก	รวม		
กรณีไม่มีการดำเนินการพัฒนาโครงการ	26	46	72	6.28	-

4.3.2 กรณีดำเนินการพัฒนาโครงการ

หากมีการดำเนินการพัฒนาโครงการ เมื่อมีการปรับปรุงและก่อสร้างองค์ประกอบของโครงการตามที่เสนอ สามารถสรุประยะเวลาการผันน้ำเข้า-ออกจากพื้นที่ที่จะอยู่ที่ระดับ +5.00 ม.รทก. โดยมีระยะเวลาการผันน้ำเข้า-ออกจากพื้นที่ประมาณ 68 วัน และระดับน้ำสูงสุดดังแสดงในตารางที่ 4-3 และภาพที่ 4-2 ทั้งนี้จะเห็นได้ว่า ระดับน้ำสูงสุดของทั้ง 2 พื้นที่จะได้ตามระดับเก็บกักที่กำหนดไว้ และใช้ระยะเวลาการผันน้ำเข้าพื้นที่น้อยกว่ากรณีไม่พัฒนาโครงการ แต่ระยะเวลาในการเก็บกักจะนานกว่า อย่างไรก็ตาม เมื่อกำหนดองค์ประกอบตามที่เสนอแล้ว จะสามารถทำการหมุนเวียนน้ำในพื้นที่เก็บกักโดยใช้การเปิดรับน้ำจากทางเหนือน้ำ และระบายออกทางท้ายน้ำทั้งนี้เนื่องจากในช่วงเวลาที่มีการเก็บกักน้ำ ระดับน้ำด้านนอกจะสูงกว่าระดับน้ำในพื้นที่

ตารางที่ 4-3 การบริหารจัดการน้ำหลากในพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งป่าโมก กรณีดำเนินการพัฒนาโครงการ

พื้นที่	ระยะเวลา (วัน)			ระดับน้ำสูงสุด (ม.รทก.)	ระดับน้ำเก็บกัก (ม.รทก.)
	รับน้ำเข้า	ระบายน้ำออก	รวม		
กรณีมีการดำเนินการพัฒนาโครงการ	10	58	68	5.00	

ภาพที่ 4 - 2 การบริหารจัดการน้ำหลากในพื้นที่ลุ่มต่ำทุ่งป่าโมก

4.4 การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนตามแนวทางประชารัฐในการบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มต่ำ ทุ่งป่าโมก

หน่วยงานที่บูรณาการร่วมดำเนินการบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มต่ำ ทุ่งป่าโมก ประกอบด้วยหลายหน่วยงาน นับตั้งแต่กรมชลประทาน กรมประมง กรมส่งเสริมการเกษตร กรมปศุสัตว์ กองทัพบก ผู้นำท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งผู้แทนเกษตรกรในพื้นที่ดำเนินการ ดังนั้นการทำงานจึงแบ่งบทบาทหน้าที่กันอย่างชัดเจน ส่งผลให้เกษตรกรสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ทันก่อนน้ำหลาก และผลผลิตที่ได้มีความชื้นต่ำ จึงทำให้ได้ราคาข้าวสูงถึงเกวียนละประมาณ 7,500 บาท สามารถลดต้นทุนการผลิต ประชาชนมีรายได้เสริมจากช่วงน้ำหลากจากการประมง การทำเครื่องมือจับปลา และการแปรรูปอาหาร เป็นต้น โครงการนี้จึงทำให้เกษตรกร และประชาชนในพื้นที่เกิดความเชื่อมั่น

การดำเนินโครงการบริหารจัดการพื้นที่ลุ่มต่ำ ห้วยป่าโมก ในปี 2560 เป็นการดำเนินการในการป้องกันปัญหาอุทกภัย โดยเน้นการแก้ปัญหาตามความต้องการและความร่วมมือของเกษตรกรในพื้นที่และหน่วยงานรัฐ ตามแนวทางประชารัฐ โดยบริหารจัดการน้ำแบบชุมชนมีส่วนร่วมให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเกษตรกร รักษาระดับน้ำในทุ่งไม่ให้กระทบต่อการสัญจรไปมา และการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน เกษตรกรสามารถเพาะปลูกได้ตามปกติเมื่อระบายน้ำในทุ่งแล้ว ซึ่งมีกระบวนการสร้างการรับรู้ความเข้าใจ มีการประชุมเพื่อชี้แจง การดำเนินโครงการ และเงื่อนไขการใช้พื้นที่ลุ่มต่ำ ให้ส่วนราชการ ประชาชน รวมทั้งสื่อมวลชนทราบอย่างต่อเนื่อง โดยบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานและเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ ประกอบด้วย

กรมชลประทาน : มีหน้าที่วางแผนการส่งน้ำตามรายละเอียดข้างต้น โดยพิจารณาจัดลำดับให้พื้นที่ลุ่มต่ำได้ปลูกข้าวก่อน แจ้งข่าวประชาสัมพันธ์โดยการจัดตั้งกลุ่มไลน์เพื่อกระจายข่าว ลงพื้นที่จัดประชุม/ประชุม ประสานงานกับผู้นำและหน่วยงานส่วนท้องถิ่นให้มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายและขั้นตอนการดำเนินการของโครงการ โดยเฉพาะให้ทราบถึงการปรับเปลี่ยนปฏิทินการส่งน้ำให้เร็วขึ้น ความเข้าใจเรื่องระดับน้ำของประตูระบายน้ำ การทำงานต่างๆ ของรัฐบาล และควบคุมการส่งน้ำให้เป็นไปตามแผน เพื่อไปอธิบายต่อให้ชาวบ้านรับรู้ นอกจากนี้กรมชลประทานยังตรวจสอบความพร้อมของอาคารชลประทาน/คลอง/วัชพืช และเข้าช่วยเหลือเกษตรกรที่เดือดร้อน เช่น สนับสนุนเครื่องสูบน้ำ เครื่องจักร และน้ำมัน เป็นต้น

กรมประมง : ให้ข้อมูลการเพาะเลี้ยง กฎหมายการประมง ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมอาชีพประมง และปล่อยพันธุ์ปลา

กรมส่งเสริมการเกษตร : โดยเกษตรอำเภอและเกษตรตำบลเป็นผู้ดูแลเกษตรกรทั้งระบบ ตั้งแต่เริ่มต้นเพาะปลูก ปลูกข้าวช่วงไหน ประชาสัมพันธ์ในเรื่องของพันธุ์ข้าวให้เหมาะกับพื้นที่ ราคาข้าว หาพืชปลูกทดแทน ประสานงานให้ความรู้เกษตรกร รายงานขึ้นทะเบียนเกษตรกร เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในกรณีต่างๆ รายงานผลดำเนินงาน รวมทั้งร่วมประชุมกับเกษตรกรและหน่วยงานต่างๆ ทุกอาทิตย์

กรมปศุสัตว์ : ส่งเสริมการเลี้ยงสัตว์เสริมรายได้ การอพยพสัตว์ไปในที่ปลอดภัยในช่วงหนองน้ำให้มีความรู้ถึงผลกระทบของน้ำท่วมต่อสัตว์

กรมการข้าว : จัดหาพันธุ์ข้าวที่เหมาะสมกับพื้นที่ และห้วงเวลาการเพาะปลูก

กรมพัฒนาที่ดิน : การบำรุง การตรวจสอบความเหมาะสมดินที่เหมาะสมกับการเพาะปลูก และการบำบัดน้ำเสียในช่วงหนองน้ำ

หน่วยงานทหาร : มีหน้าที่ให้การสนับสนุนทุกฝ่าย ในการกำกับดูแล ควบคุม คลี่คลายข้อพิพาทในการบริหารจัดการ ประชาสัมพันธ์ เข้าไปมีส่วนร่วมควบคุมความสงบเรียบร้อย และประสานงานหน่วยงานต่างๆ

ฝ่ายท้องถิ่น : การเตรียมความพร้อมพื้นที่เป็นอย่างไร น้ำจะมาเมื่อไหร่ จะได้สื่อสารกันถูกในระดับชุมชน สร้างความเข้าใจให้ชาวบ้านและเกษตรกร เราใช้เวลาที่ย่อยให้เกษตรกรรับทราบในระดับหมู่บ้าน ลงรายละเอียดปลีกย่อยให้ชาวบ้านทราบ และสนับสนุนการสอบทราย

ผู้นำชุมชน : คอยติดต่อประสานงานกับประมง ปศุสัตว์ เกษตรอำเภอ เรื่องการขึ้นทะเบียน สร้างการมีส่วนร่วมกับชลประทานและเกษตร ร่วมประชุม ติดตาม และนำไปชี้แจงให้กับเกษตรกรได้เข้าใจ

ฝ่ายปกครอง : เป็นผู้ประสานงานระหว่างชาวบ้าน ทหาร และชลประทาน มีการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาในพื้นที่ ส่วนใหญ่ใช้วิธีโทรศัพท์หรือไลน์

กรมอุตุนิยมวิทยา : รายงานสภาพภูมิอากาศ การคาดการณ์รายสัปดาห์

กระทรวงสาธารณสุข : ดูแลเรื่องสุขภาพ ด้านสุขอนามัย และโรคภัยที่มาจากน้ำท่วม

กรมประชาสัมพันธ์ : ให้ข้อมูลข่าวสาร และสร้างความเข้าใจต่อประชาชน และเกษตรกร

เกษตรกร : ช่วยแจ้งข่าวสารเมื่อมีการเปิด - ปิดน้ำ ช่วยแจ้งข่าวสารให้พื้นที่น้ำข้างเคียงทราบ ทำตามแผนที่วางไว้ เช่น เปลี่ยนพันธุ์ข้าวให้เหมาะสม และเพาะปลูกตรงตามกำหนด

4.5 การพิจารณาการขยายผลไปสู่พื้นที่ที่มีศักยภาพ